

Insekt-Nytt

Medlemsblad for Norsk entomologisk forening

Årgang 11, nr. 4, 1986

Insekt-Nytt

Medlemsblad for Norsk entomologisk forening

Insekt-Nytt

Årgang 11, nr. 4, 1986

Redaksjonen

Preben Ottesen (red.)
Jan Henrik Simonsen
Erik Tunstad

Redaksjonens adresse

Insekt-Nytt
Universitetet i Oslo
Biologisk institutt, Avd. for Zoologi
Postboks 1050 Blindern
0316 Oslo 3
Tlf.: (02) 45 45 40
Postgiro nr. 5 91 60 77

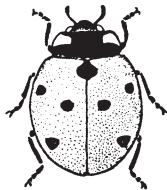
Sats: Tegn & Typer A/S

Lay-out, paste-up: Redaksjonen

Trykk: Naturtrykk, Natur og Ungdom

Insekt-Nytt utkommer med 4 nr. i året.

ISSN 0800-1804

Forsiden:

Ospebukk (*Saperda carcharias*)

(Foto: Tore R. Nielsen).

Insekt-Nytt presenterer populærvitenskaplige oversikts- eller temaartikler om insekters (inkl. edderkoppdyr og andre land-leddyr) økologi, systematikk, fysiologi, atferd, dyrgeografi etc., likeledes artslister fra ulike områder eller habitater, ekskursjonsrapporter, naturvern-, nytte- og skadedyrstoff, bibliografier, biografier, historikk, «anekdoter», innsamlings- og prepareringsteknikk, utstyrstips, bokanmeldelser m.m. Vi trykker også alle typer stoff som er relatert til Norsk entomologisk forening og dets lokalavdelinger: årsrapporter, regnskap, møte- og ekskursjons-rapporter, debattstoff etc. Opprop og kontaktannonser trykkes gratis for foreningens medlemmer. Språket er norsk (el. svensk, dansk).

Insekt-Nytt vil prøve å finne sin nisje der vi ikke overlapper med NEFs fagtidsskrift *Fauna norv. Ser. B*. Originale vitenskaplige undersøkelser, nye arter for ulike faunaregioner eller Norge etc. går fortsatt til fagtidsskriftet. Derimot er vi meget interesserte i artikler som omhandler «interessante og sjeldne funn», notater om arters habitatvalg og levevis etc., selv om det nødvendigvis ikke er «nytt».

Annonsepriser: 1/3 side: kr. 300,-, 1/2 side: kr. 400,-, 1/1 side: kr. 650,-. Ved bestilling av annonser i minst fire numre etter hverandre kan vi tilby 25% reduksjon i prisen.

Abonnement: Medlemmer av Norsk entomologisk forening får Insekt-Nytt (og Fauna norv. Ser. B) gratis tilsendt. Medlemskontingenten er for tiden kr. 90 pr. år. Henvendelse om medlemskap i NEF sendes sekretæren: Trond Hofsvang, postboks 70, 1432 Ås-NLH. Separat abonnement på Insekt-Nytt koster kr. 50 pr. år, og betales over Insekt-Nytt's postgiro 5 91 60 77.

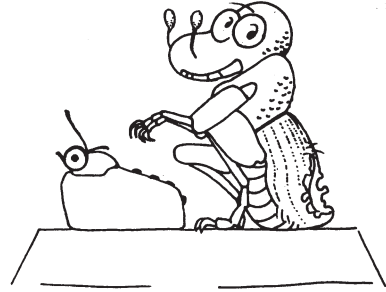
Tidsfrister for innlevering av stoff: nr. 1: 1/2, nr. 2: 1/5, nr. 3: 1/8, nr. 4: 1/11.

Redaksjonelt

Godt nyttår! Værsågod, her har du fjorårets siste nummer, noe forsinket, og vi kan ikke akkurat skylde på Postverket...

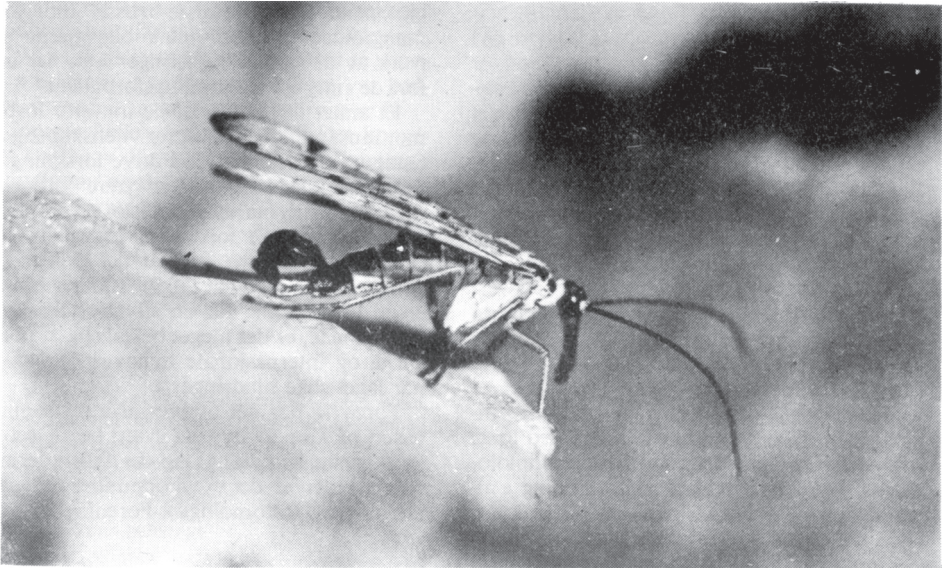
Redaksjonen erfarte gledelig nok etter siste utgave at Insekt-Nytt leses utenfor den lille entomologiske krets. Vi ble overraskende oppringt av radioens Rolf Kirkevaag som ville ha tak i forfatteren av «den meget spennende og interessante artikkelen» om insekter som handelsvare. Og Lars Ove Hansen la ut om emnet på P1 en fredagskveld her før jul! Det er virkelig oppmuntrende å se at NRK bruker Insekt-Nytt som primærkilde for sine programmer. (Eller for å si det på en annen måte: vil du komme i radioen, så skriv i Insekt-Nytt!)

NEF's formann behandler forøvrig temaet «Insekter som handelsvare» på neste side. Det er åpenbart at det innen vår forening fin-

nes mange ulike meninger om saken, og har du andre oppfatninger enn Lars Ove eller Karl Erik, så nøl ikke med å skrive! En skikkelig debatt, så tarser og antenner fyker vil bare friske opp Insekt-Nytt, og NEF burde vel dessuten på sikt komme fram til en «offisiell» erklæring.

Skorpionflue-hann med den karakteristiske «tanga» på bakkroppsspissen. (Foto: Tore. R. Nielsen).

Formannens Ord

Insekter som handelsvare

I en utmerket artikkel i siste nummer av «Insekt-Nytt» tok Lars Ove Hansen opp den omfattende internasjonale handel med insekter. Artikkelen reiser flere interessante prinsipielle og praktiske spørsmål som entomologer bør tenke over.

Enkelte synes å ha den holdning at all handel med insekter bør motarbeides fordi den er etisk forkastelig. Dette er et greit standpunkt, men neppe lett å begrunne dersom man skal se det i en videre sammenheng. Det drives handel med alt mulig rart. Dyr er handelsvare i en rekke sammenhenger, der jeg tror svært få vil ha sterke innvendinger. Tenk bare på landbruket. En vesentlig del av vår matforsyning er basert på handel med døde og levende dyr. Man kjøper seg katt og hundehvalp for å ha selskap eller annen nytte av dem. Akvakultur og travsport er handel med dyr. Biavl likeså. Hvorfor handel med vakre insekter skal være spesielt uetisk er det på denne bakgrunn vanskelig å forstå. Det har vært hevdet at det er lettere å forsvare handel med dyr når de skal brukes til mat. Hvorfor det? Er enfoldig glede over naturens skjønnhet slik den har funnet uttrykk i en vakker sommerfugl etisk sett mer forkastelig enn å fylle egen buk med våre medskapningers kroppsdeler? Jeg tror man kommer opp i ganske håpløse verdjævninger dersom man vil gjøre dette til et etisk spørsmål.

Det som imidlertid er et problem, og som Lars Ove underbygger godt i sin artikkel, er at den pågående handelsvirksomhet med insekter kan føre til at enkelte arter med lokal utbredelse blir utryddet. De fleste entomologer vil nok være enige i at innsamling i allminnelighet ikke kan true noen insektart. Men det synes å foreligge vel dokumenterte eksempler på at innsamlingspress i kommer-

sielt øyemed har ført til at arter er blitt lokalt utryddet. Det er viktig at man blir oppmerksom på slike situasjoner og kan sette iverk effektive tiltak. Utarbeidelse av lister over truede arter og lovforbud mot innsamling av enkelte angitte arter vil i slike tilfeller kunne være nødvendig.

Men generelle forbud mot innsamling og utførsel som gjelder hele insekt-ordener, slik en rekke land har gjort, er meningsløst. Det står ikke i noe rimelig forhold til det som er oppgitt å være motivet, nemlig å verne insektene, idet så å si alle insekter greier seg uten noe slikt forbud. Og blant de arter som er truet, er det i de fleste tilfelle helt andre årsaker enn innsamling (med eller uten handel som motiv) som truer artene. Ødeleggelse av biotopene er den største trussel mot arts-mangfoldet, og disse tiltak blir gjerne satt iverk av de samme regjeringer som har innført de rigorøse innsamlingsforbudene.

Et annet forhold er at de innførte forbud mot innsamling kompliserer vitenskapelig arbeid med insekter. Det å drive forskning på f.eks. tropiske insekter kan være forbundet med så mye byråkratisk ørkesløshet at mange forskere blir helt fortvilet. Med de utfordringer man står overfor når det gjelder tropisk entomologi, og der økt forskningsinnsats er en forutsetning for en effektiv takling av problemene, er det meget beklagelig at politikerne og internasjonale miljøvernbyråkrater har laget slike hindringer.

Forøvrig bør det tilføyas at insektsamling basert på kjøp av dyr har svært begrenset vitenskapelig betydning, og det faller dermed noe på siden av det vi vil oppmuntre til gjennom Norsk Entomologisk Forening.

Karl Erik Zachariassen

Gynandromorph *Colias hecla* Lef. ssp. *sulitelma* Aur.?

C.F. Lühr

Blant de *Colias hecla sulitelma* jeg fanget ved Lakselv i Kistrand herred, Fn, var det et eksemplar tatt 18.7.1968 hvis venstre vinger hadde klare hannlige tegninger, men hvor høyre siden hadde en sterk overgang til hunnlige tegninger. Således var høyre sidens utkantsbånd vesentlig bredere enn venstre siden, i likhet med hva hunnen har, og diskflekken på høyre forving er vesentlig større enn på venstre. Dessuten er høyre bakvingens utkantsbånd iblandet de svovlgule flekkene som særpreger hunnen, og dessuten var høyre vingepar tildels mørkpudret, hva jo også er karakteristisk hos hunnen. På min anmodning har Jägmästare Ingvar Svensson, S-291 94, Kristianstad, Sverige, vært så vennlig å undersøke genitaliene og som var hannlige, ihvertfall ingen ren gynandromorph.

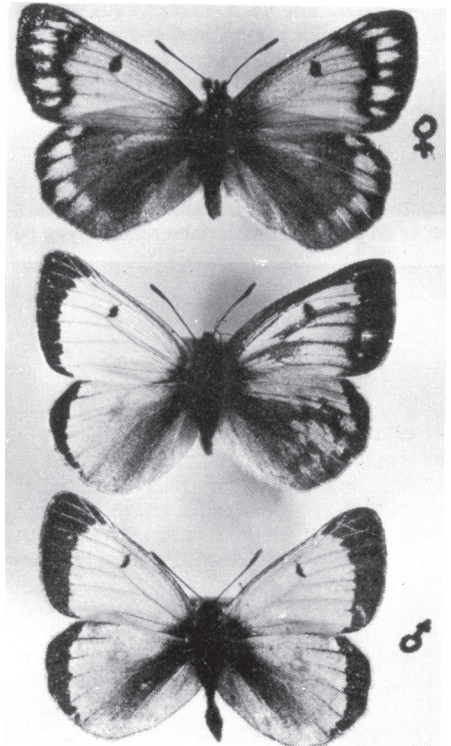
Sommerfuglen befinner seg i Det kongelige norske Videnskabers Selskabs Samling i Trondheim, og det er formentlig første gang at denne forholdsvis sjeldne art er fanget.

Jeg takker min venn Ingvar Svensson for hans velvilje ved å genitallestemme individet, samtidig som jeg takker vit.ass. Reidar Mehl for hans utmerkede fotografi.

Referanser

- Wolff, Niels L. 1943. Asymetrical Lepidoptera. Description of two new Examples of Somatic Mosaics. *Ent. Medd.* 23.
Kaisila, Jouco 1969. Gynandromorphe Schmetterlinge. *Not. Ent.* 49.

Forfatterens adresse:
C.F. Lühr, 2680 Vågåmo.

(Foto: Reidar Mehl)

Colias hecla Lef. ssp. *sulitelma* Aur. Øverst ♀, nederst ♂, i midten mulig gynandromorph.

Indisk insektliv

Jan Borring

At Insekt-Nytt mottar reisebrev fra India, hører så absolutt med til sjeldenhetene. Men Insekt-Nytts nye Asia-korrespondent har vært der flere ganger, sist på et reise/skrive-stipend fra NORAD. For tiden dukker hans artikler om indisk politikk mm. stadig opp i norske aviser. At han heller ikke har oversett de minste blant oss på sin ferd, viser fig. artikkel — med enerett for Insekt-Nytt!

I Simla i nord-India har jeg sett et edderkoppkadaver på veggen bli dekket av grønn mugg i regntida. Men dette er et unntak: når man dreper en potensielt malariabærende mygg på

et hotellrom i India, blir myggrestene sjelden sittende lenge på veggen. Fra ingensteds hen dukker det opp hærskarer av små maur, som snart har fjernet ethvert spor av blodsugeren. Meterlange maurstier oppstår også umiddelbart om man mister litt sukker eller en fruktbit på gulvet.

Insektliv i India er så mye, fra ildfluer og praktfulle sommerfugler til blodsugere som sprer malaria og elefantsyke, og veggdyr som

Fig. 1. Hyggelig besøk på rommet: I tropiske strøk viser de flotteste insekter seg fram for fotografen, her en kneler. (Foto: forf.).

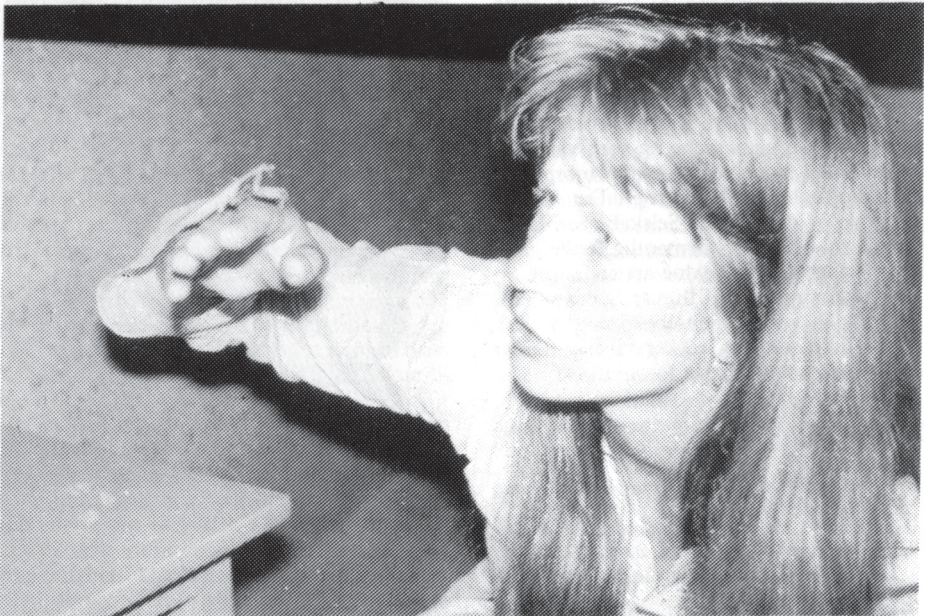

Fig. 2. Ingen liker kokosnøtter bedre enn denne slektningen av vår hjemlige nesehornbille. *Oryctes rhinoceros*

spiser faktisk så alt for mange av dem. (Foto: forf.).

ødelegger nattesønnen — særlig etter at det begynte å gå rykter om at veggdyr kan overføre AIDS.

Klimaforholdene kan ofte gi grunnlag for ganske voldsomme mengder insekter, som man i Norge trolig må til Finnmarksvidda i myggtida for å oppleve maken til. Er man på galt sted til gal tid, må man regne med å tape kampen med fluene om hvem som skal nyte det som ligger på tallerkenen. Typisk er også raske svingninger — i monsuntida kan man oppleve å bokstavelig talt vasse i flyvende biller en dag, mens neste dag preges av kampen mot mengder av små, grønne knott.

Enkelte arter når en imponerende størrelse. Skyggen av en typisk baderomskakerlakk i utkanten av synsbildet, kan lett tas for å være en mus før man har vent seg til synet.

Mengden av insekter gir forøvrig grunnlag for interessante studier av ulike predatorer.

Mest underholdende er små krypdyr av typen gekko — som særlig er tallrike i den værste myggtida. Disse dyra ser nærmest ut som miniatyr-krokodiller, og kan stå helt ubevegelige som klistret til veggen før de gjør et plutselig, lynraskt byks fram og fanger en flue, av og til et større bytte som nattesvermer.

Kokosnøttens hovedfiender

Reiser man fra nord til sør i India, kommer man inn i tropene. Helt i sørvest ligger Kerala, en grønn og frodig delstat som preges av kokosnøtpalmer. Enkelte steder gjør kombinasjonen av gunstig klima og irrigasjonsmuligheter at man kan få opptil tre risavlinger årlig — en sterk kontrast til ørkenområdene i Rajasthan, eller fjellområdene i nord-India der det falt snø allerede i september!

— Kerala er også et ideelt område for insektliv, forteller insektforskeren S. Kannan

ved Zoologisk avdeling på Universitetet i Trivandrum.

— Klimaet er nesten det samme året gjennom, det er ingen årstider som er spesielt harde, og derfor er insektlivet her kjennetegnet av mangel på hvilestadier. Reproduktiviteten er ekstremt høy!

Kannan forteller videre at en stor del av forskningen som drives ved zoologisk avdeling er innenfor insektendokrinologi og reproduksjonsbiologi. Det dreier seg om grunnforskning, men med et praktisk motiv:

— Forskningen her er kokosnøttrelatert! Kerala er kokosnøttenes land, denne palmen har enorm økonomisk betydning. Det største problemet for kokospalme-kultivering utgjøres av to insektarter: *Oryctes rhinoceros* (Coleoptera), en slektning av den norske nesehornbillen, der den voksne billen angriper selve kokosnøtten, og *Nephanthis serinopa* (Lepidoptera) der larven gjør skade på palmebladene.

Insektbekjempelse vha. kjemiske midler har svært liten effekt idag, bl.a. på grunn av resistens, forteller Kannan. Biologisk kontroll vha. predatorer er heller ikke så lovende i dette tilfellet, men:

— Vi forsker spesielt på hvordan ulike aspekter ved insektenes vekst, utvikling og reproduksjon påvirkes hormonelt. Foreløpig er vi bare på eksperimentstadiet, men denne forskningen er absolutt lovende. Systematisk bruk av hormoner kan bli et effektivt kontrollmiddel mot kokospalmenes fiender. Disse hormonene vil være artsspesifikke, og det vil derfor ikke bli snakk om letal effekt på andre organismer. En annen fordel er at det ikke vil være mulig for de artene vi er ute etter å utvikle noen form for resistens, avslutter Kannan.

Etter å ha smakt diverse matretter og søtsaker med kokos, drukket noen liter kokosnøttvann mv. kan vi bare ønske S. Kannan og de

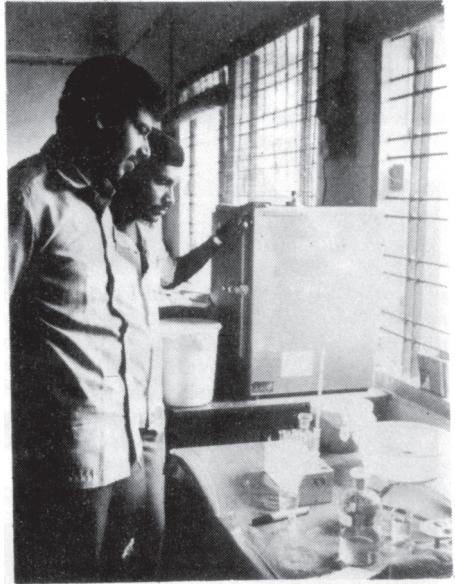

Fig. 3. Fra insekt-labben på Universitetet i Trivandrum, India, der forskeren S. Kannan overvåker et hormonpåvirknings-eksperiment. (Foto: forf.).

andre insektforskerne lykke til, og håpe at de snart har resultater som kan anvendes av Centre for Coconut Plantation Research lenger nord i Kerala.

Forfatterens adresse:
Jan Borring, Fredensborgveien 1B, 0177 Oslo
1

NEF's pinseekskursjon 1986: Hvaler i Østfold

Redigert av Thor Jan Olsen

Til tross for vått, kjølig og blåsende vær ble årets pinsesamling besøkt av ca. 25 overnattende entomologer og en god del insekter. En del av de sistnevnte ble tatt med hjem og bestemt.

Lepidoptera

Adelidae: *Adela cuprella*, 17.V.(F.M.) (Arekilen) (EIS 12) (FM); *Nematopogon swammerdamella* L., 19.V. (LOH).

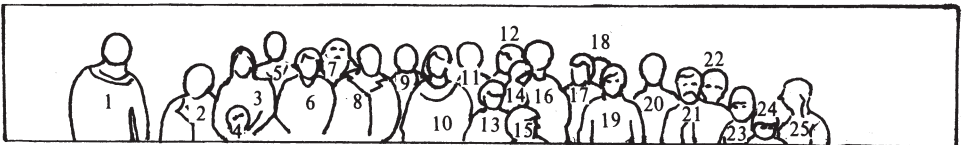
Incurvariidae: *Incurvaria pectinea* Haw., 18.V. (LAA, LOH) (Viker, EIS 12 og Tredalen EIS 20).

Alle samlet utenfor Tredalen.

1. Kai Myhr, 2. Lillian Stokke, 3. Nini Aarvik, 4. Helge Aarvik, 5. Leif Aarvik, 6. Tom E. Rey, 7. Per Sæbø, 8. Svein Svendsen, 9. Bjørn Økland, 10. Ole K. Syvertsen, 11. Gunnar Wiig, 12. Johannes Anonby, 13. Lars Petter Bingh, 14. Kirsti Bingh, 15. Sigrid

Bingh, 16. Per Bingh, 17. Gunn Bendigtsen, 18. Harald Hjelde, 19. Arve Sommero, 20. Øistein Berg, 21. Thor J. Olsen, 22. Yngvar Berg, 23. Anne L. Olsen, 24. Stine M. Olsen, 25. Gro Reiersen.

(Foto: Lars O. Hansen)

Tineidae: *Morophaga choragella* Den&Schiff., 18.V. (klekt, kjuke på *Salix*) (LAA).

Yponomeutidae: *Ocnerostoma friesei* Svens., (4 ex) 17.V. (LAA); *Argyresthia goedartiella* L., (ex larva on *Alnus*.) 16.V. (LOH); *Plutella xylostella* L., 18.V. (LOH).

Oecophoridae: *Depressaria olerella* Zell., 18.V. (LOH); *Diurnea fagella* Den&Schiff., 17.V. (LOH).

Coleophoridae: *Coleophora pyrrhulipennella* Zell., 2 ex. (klekt fra *Calluna*) 17.V. (LAA).

Momphidae: *Mompha subbistrigella* Hw., 17.V., (LAA).

Cosmopterigidae: *Pancalia latreillella* Curt., (Ørekroken, EIS 12) (FM) 17.V.

Tortricidae: *Acleris hastiana* L., 17.V. (LAA); *Acleris roscidana* Hüb., 17.V. (LOH); *Retinia resinella* L. (ex larva on *Pinus sylvestris*) 17.V. (LOH).

Geometridae: *Anticlea badiata* Den& Schiff. 18.V. (LOH); *Cleora cinctaria* Den&Schiff. 19.V. (LOH); *Lomographa temerata* Den&Schiff. 18.V. (LOH); *Pardasia consonaria* 18.V. (AS) (TJO); *Chloroclysta miata* 18.V. (AS) (TJO); *Lobophora halterata* 18.V. (AS) (TJO).

Noctuidae: *Panolis flammea* 18.V. (AS) (TJO) (OKS); *Ortosia stabilis* 17.V. (AS); *Cerastis rubricosa*

Ole K. Syvertsen ivrig opptatt med preparering. (Foto: Lars O. Hansen).

På kvelden gikk praten ivrig inne i stua. Fra venstre: Svein Svendsen, Johan Andersen. (Foto: Lars O. Hansen).

17.V. (AS); *Ortosia gothica* 17.V. (AS); *Phlogophora meticulosa* L. 17.V. (LAA); *Papestra biren* Goetze, 17.V. (OKS); *Orthosia cruda* Den&Schiff., 19.V. (OKS); *Orthosia incerta* Hufn., 18.V. (OKS).
Notodontidae: *Cerura vinula* L. 18.V. (OKS); *Odonotosia carmelita* Esp., 2 ♂♂ 19.V. (OKS) (AS).

Diptera

Kjerfluer (Sciomyzidae): *Hydromya dorsalis* F., 17.V. (BØ); *Elgvia cucularia* L., EIS 12 Arekilen 17.V. (BØ); *Sepedon spinipes* S., EIS 12 Arekilen 17.V. (BØ).

(disse tre antakelig nye for Østfold).

Stråflue: *Lipara lucens*, EIS 12 Arekilen 17.V. (BØ) klekket fra sigargalle på takrør.

EIS 12, Arekilen er i Hvaler kommune, likeså Viker. Ørekroken hører også med til samme område, EIS 12, mens Tredalen (Hvaler) såvidt kommer inn på EIS 20. Alle dyr som ikke har stedsnavn notert, er tatt på Tredalen. Fangstmennene er følgende:
LOH: Lars Ove Hansen, LAA: Leif Aarvik, FM: Fred Midtgaard, TJO: Thor Jan Olsen, AS: Arve Sommerro, OKS: Ole K. Syvertsen, BØ: Bjørn Økland.

Coleoptera

Flg. liste m/kommentarer er innsendt av Johan Andersen, Åshild Ryan og Oddvar Hansen:

Ørekroken på Kjerøy (Hvaler kommune):

— sandstrand lunt beliggende ved sjøen og tørre sandmarksområder med sparsom vegetasjon innenfor.

Noen av artene som ble funnet:

Dyschirius thoracicus, *Broscus cephalotes*, *Asaphidion flavipes*, *Bembidion assimile*, *Amara aenea*, *A. tibialis*, *Syntomus truncatellus*, *S. foveatus*, *Bledius fergussoni*, *Xyletinus hansenii*, *Melanimon tibiale*.

Fuglevik i Råde kommune:

— strandeng med åpne mudder/leire - flater.

Dyschirius salinus, *Pogonus luridipennis*, *Bembidion minimum*, *Dichrotrichus gustavi*, *Bledius tricornis*.

På denne lokaliteten ble det ved flere besøk sommeren 1986 registrert at samlere ikke legger på plass snudde steiner og oppgravde leireklumper etter seg. For det første ødelegger dette mange arters gjemme- og tilholdssteder.

Dernest ødelegger dette for andre entomologer som også vil oppleve disse artene. I et grustak med millioner av stein vil dette neppe ha noen betydning for faunaen, men på en slik strandeng med et begrenset antall stein vil det kunne virke negativt inn på populasjoner av enkelte arter, f.eks. en så lokal og sjelden art som løpebilen *Pogonus luridipennis*. La dette bli en regel: *legg alltid steinene tilbake* i deres «original-huller» når du er ute og samler insekter. Prøv ellers å rydde opp etter deg så godt som råd er, la det ikke synes at det har vært en entomologisk bulldozer på ferde!

Forfatterens adresse:

Thor Jan Olsen, Postboks 1062 Valaskjold,
1701 Sarpsborg.

Svein Svendsen instruerer i fellesfangst. Fra venstre Arve Sommero, Tom E. Rey, Svein Svendsen, Ole K. Syvertsen og Harald Hjelde. (Foto: Lars O. Hansen).

Dialekt- og lokalnavn på insekter - en oppgave for lokalforeningene?

Lita Greve

I 1982 kom *Fauna*, Oslo, ut med et hefte om *Norske dyrenavn på insekter, edderkoppdyr og myriapoder*. Målet med listen i *Fauna* var å få norske navn for ensartet navnebruk bl.a. i skole- og lære-bøker. Navnelisten utelukker samtidig en del navn som er brukt i norske dialekter eller rent lokalt. Slike navn kunne det også være av interesse å få med i en oversikt. Norsk talemål er idag under sterk påvirkning fra mange hold, befolkningen er langt mer i bevegelse enn tidligere, og samlet medfører dette at eldre navn og uttrykk faller vekk når den eldre generasjonen etterhvert forsvinner. Det haster derfor med å skaffe rede på og notere ned spesielle navn og uttrykk.

Innenfor botanikken er det gjort et stort arbeid med dette for år tilbake — her kan det henvises til Ove Arbo Høegs bok «Planter og tradisjon.»

Nå er det neppe så mange ord og uttrykk å samle inn når det gjelder insekter og edderkoppdyr. Innsamlingen kan dessuten bli vanskeligere enn innenfor botanikken fordi mange har heller usikre begreper om insekter og insektgrupper. Dette lille oppropet er et forsøk på å få med medlemmene i lokalforeningene for å gjøre en innsats på eget hjemsted. Kanskje blir det litt PR for insektene ut av noe slikt også. I det videre antydes det hvordan en kan gå frem.

Det er flere som har vært inne på ideen å samle inn navn. Et velkjent NEF-medlem, Sigmund Hågvar, samlet omkring 1979 endel materiale og nyttet et fast skjema til dette, samtidig som han viste bilder av de aktuelle dyrene for å få folk på gli.

Slike bilder er også en liten «korreks» for

dem som kanskje ikke har helt klare begreper om de insekter som det spørres om.

Litt om et spørreskjema

Et spørreskjema kan være slik som det Hågvar brukte.

Følgende var med:

Gresshoppe
Øyenstikker
Spyttsikade - spytt
Marilhøne
Sommerfugl
Sommerfugl-larve
Mygg
Flue
Humle
Veps
Vepsebol
Maur
Maurtue
Spindelvev
Edderkopp
Stankelbein
Metemark
Snegl

De siste er selvfølgelig ikke insekter og kan kuttet ut om en vil. Skjemaet kan en legge opp som en vil, men Hågvars skjema kan også være god basis for en spørserunde. Et fast skjema gir også mulighet for sammenligning.

Noen «andre» navn på insekter

Jeg har hatt anledning til å gå igjennom det Sigmund Hågvar samlet inn, og bare i hans materiale var det flere artige variasjoner fra det godkjente navnet. Opiliones kalles mange steder i sør-Norge for «Vevkjerring». Nordpå

er derimot navnet «Høyhest» mye nyttet. Dette gikk igjen fra Alta til Vardø. En kollega har opplyst at navnet nyttes også nær Narvik. En øyentstikker kalles bl.a. «ørsnigle» nær Trondheim, i Vardø «Ørsnægla» og i Rogaland «Helvedesnaver.» Historiske verk kan gi endel opplysninger. En titt i Hans Strøms skrifter — forfatteren av «Physisk og oeconomisk Beskrivelse av fogderiets Søndmør (1762)» — bringer frem en rekke interessante navn:

En «Fyllekummer» nyttes som navn på galleveps, «Bjergloppe» en Thysanur — antg. *Petrobius* og «Skrædder» — et Saksedyr (*Forficula* sp.?) Dette er bare som smakebiter.

Et par ting er viktig å huske på. Alder og dialekt på «informator» bør noteres og følge skjemaene. Noter om vedkommende har bodd på samme sted største delen av livet.

Dette for å stedfeste uttrykkene skikkelig og unngå blanding av dialekter og lokale uttrykk.

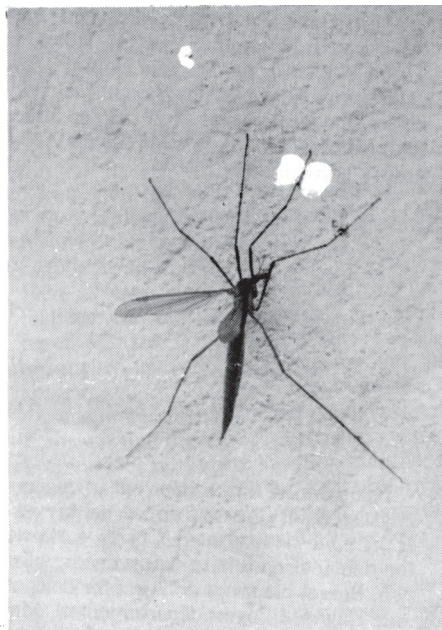
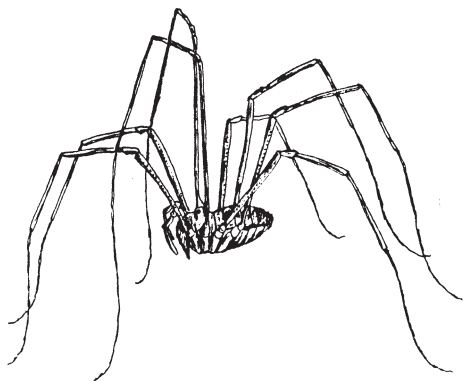
Det går også an å skaffe seg opplysninger ved å gå til forskjellige nyere bokverk. Enkelte bygdebøker har lister over spesielle dialektuttrykk — *Jærboka* — er et godt eksempel i så måte. Undertegnede vil forsøke å være samlesentral for det materialet som samles inn. Nordisk Institutt ved Universitetet i Bergen har vært kontaktet — uformelt — om dette, og lovet å hjelpe til om det blir samlet såpass at noe kunne skrives sammen engang i fremtiden.

Forfatterens adresse:

Lita Greve, Zoologisk Museum, Universitetet i Bergen, Muséplass 3, 5000 Bergen

Navnene på disse to er ofte sammenblandet. Til vestre en vevkjerring, alias "stankelbein", "høyhest" mm., til høyre stankelbein, alias "myrhank", "myrhak" o.a.

(Foto: Tore R. Nielsen).

Nytt fra Verneutvalget (I)

Inspirert av artikkelen «Nyt fra Entomologisk Fredningsudvalg», som sto i siste nr. av *Entomologiske Meddelelser* (1986, nr. 53, s. 113-118), starter vi nå opp en tilsvarende serie i *Insekt-Nytt*. Etter at vernearbeidet for insektfaunaen ble tatt inn i foreningens formålsparagraf i 1979, ble et særlig «Verneutvalg» dannet. Dette har i flere år arbeidet i det skjulte, og vi tror tiden er inne til at medlemmene får bedre kjennskap til utvalgets virksomhet.

Medlemmer

Fra Ås-området er det 4 medlemmer: S. Hågvær (formann), Fred Midtgaard, Leif Aarvik og Torstein Kvamme. Bergen stiller med Trond Andersen og Torstein Solhøy, og endelig er det Tore Nielsen fra Sandnes. Utvalget er slik sammensatt at vi dekker ulike insektgrupper, samtidig som vi får en viss geografisk spredning.

Referat fra møte 4.11.86

De tre første medlemmene møttes på Ås og sendte forslag til vedtak ut til de andre medlemmene.

De viktigste sakene vil her bli omtalt.

Sak 1: Innlemmelse av virvelløse dyr i den såkalte «Bern-konvensjonen».

Bakgrunnen for saken og utvalgets stilingsstagen går direkte fram av det brevet som er gjengitt nedenfor. IUCN er forkortelsen for den internasjonale naturvernorganisasjonen. Brevet ble sendt de 3 norske delegatene: Atle Haga (Miljøverndepartementet), Magnar Norderhaug (Dep. for utviklingshjelp) og Elisabeth Jernqvist (Dir. for naturforvaltning).

Brev:

Ås 11.11.86

Innlemmelse av virvelløse dyr i Bernkonvensjonen

Fra IUCN har Norsk Entomologisk Forening mottatt opplysninger angående det neste møte i Bern-konvensjonen 2.-4. desember 1986. Mens konvensjonen hittil har konsentrert seg om virveldyr på faunasiden, arbeides det nå med å innlemme virvelløse dyregrupper i konvensjonen. Den engelske delegasjonen vil på møtet foreslå at 6 utvalgte arter av truede sommerfugler tilføyes i Appendiks II. Dette vil være av stor prinsipiell betydning og åpne for økt innslag av truede virvelløse dyr i konvensjonen.

Det arbeides i dag over hele verden for å innlemme de virvelløse dyregruppene i vernearbeidet. Holdningen blant nordiske entomologer går fram av vedlagte uttalelse fra det XX. Nordiske Entomologmøte i København. Her til lands gav Statens Naturvernråd en positiv prinsipputtalelse den 8. mars 1984, hvor en ber departementet følge aktivt opp vernearbeidet for denne del av faunaen.

På denne bakgrunn vil Norsk Entomologisk Forening oppfordre de norske delegatene til å støtte det engelske forslaget. Samtidig bør det understrekes at artene bare kan reddes dersom deres spesielle livsmiljø sikres. Bevaring av virvelløse dyr vil derfor forutsette etablering av verneområder.

For Verneutvalget i N.E.F.

Sigmund Hågvar

Sak 2: Styrking av natur- og miljøvernpolitikken i Finnmark.

Foreningen har mottatt et brev fra Norsk Ornitologisk Forening der vi blir bedt om å støtte et initiativ om å styrke natur- og miljøvernpolitikken i vårt nordligste fylke. Mye tyder på at en rekke spesielle verneverdier knytter seg til Finnmark, samtidig som store naturinngrep foretas uten at verneverdiene blir skikkelig kartlagt. Vi har fulgt oppfordringen med et brev til Miljøvernministeren (se nedenfor). For å få sammenheng i innholdet skal her opplyses hva naturvernlovens §2 går ut på. Kort fortalt sier §2 at den som planlegger store naturinngrep (som f.eks. kraftutbygging) skal melde fra, slik at skadevirkningene kan utredes så godt som mulig på forhånd. Det skal videre gjennomføres tiltak for å hindre eller begrense skadene. (Vi husker kanskje fra Alta-saken at de naturvitenskapelige verneverdiene ikke ble skikkelig utredet). Denne paragrafen er *ennå ikke satt i verk*, og NOF foreslår at den forsøksvis skal gjøres gjeldende for Finnmark. NOF ønsker også permanente forskningsstasjoner i Finnmark.

Verneutvalget støttet utspillet med følgende brev:

Ås 11.11.86

Miljøvernministeren
Postboks 8013
Dep., 0030 Oslo 1.

Styrking av natur- og miljøvernpolitikken i Finnmark

Vi viser til brev av 1.9.86 fra Norsk Ornitologisk Forening, der det fremsettes to konkrete forslag:

1. Styrking av biologisk forskning i landsdelen ved oppretting av permanente forskningsstasjoner.
2. Naturvernlovens §2 bør forsøksvis gjøres gjeldende for Finnmark med tilgrensende 200 mils havsone.

Norsk Entomologisk Forening har forståelse for de momenter som fremsettes av Norsk Ornitologisk Forening. Det har lenge vært et ønske fra biologer og naturvernere at

§2 måtte settes i funksjon. Dersom det formelt lar seg gjøre å iverksette §2 for deler av landet, kan også vår forening se at Finnmark fylke kan være egnet. Finnmark er dyregeografisk sett et spesielt område, idet vi her har innslag av østlige og nordlige faunaelementer. I europeisk sammenheng har Norge et hovedansvar for å bevare arktiske arter og dyresamfunn.

I tillegg til disse prinsipielle synspunktene, må det fremheves at vår lokale naturkunnskap i Finnmark er sterkt mangelfull. Ved store naturinngrep i denne landsdelen vet man i dag knapt hva som går tapt for ettertiden av biologiske verneverdier. Opprettelse av permanente forskningsstasjoner og en innføring av naturvernlovens §2 vil gi økt sikkerhet for at viktige verneverdier blir tilgode sett ved kraftutbygging og andre store inngrep. Erfaringer fra dette fylket kunne så benyttes i en vurdering av hvorvidt §2 skal innføres for hele landet.

For Norsk Entomologisk Forenings verneutvalg:

Sigmund Hågvar

Sak 3: Oppfølging av foreningens verneforslag og utredninger.

Foreningen har i en årrekke fått midler av Miljøverndepartementet for å utrede vernehovet innen virvelløse dyregrupper. Våre rapporter er imidlertid ikke blitt fulgt opp. Flere av rapportene gir grunnlag for opprettelse av verneområder eller tiltak av mere generell karakter (f.eks. vern av urørt edelløvskog eller generelle hensyn som kan tas i skogbruket). Utvalget vil prøve å finne en «strategi» her, helst i nært samarbeid med naturvernmyndighetene. Det kan passe å komme tilbake til dette når rapporten fra den nordiske vernekomitéen blir utgitt (på nyåret -87). Det er nok av velbegrunnede oppgaver å gå løs på: I vernearbeidet for virvelløse dyr ligger vi etter våre naboland.

Sigmund Hågvar

LEP-ARB

(= **Lepidopterologisk arbeidsgruppe**)

Etter et initiativ fra Kai Myhr samlet 7 sommerfuglsamlere seg hos ham på Ringebu helgen 17.-19. oktober. Det var Yngvar Berg, Kai Berggren, Kai Myhr, Heimo Pøyhønen, Svein Svendsen, Leif Aarvik og Lars Ove Hansen.

Vi erklærte Lepidopterologisk arbeidsgruppe (LEP-ARB) for dannet og at dette skulle være ei gruppe innen NEF. LEP-ARB skal ha som formål å fremme studiet av Norges sommerfuglfauna. Dette ved å:

- Kartlegge sommerfuglenes utbredelse i Norge.
- Fungere som et bindeledd mellom lepidopterologer.
- Arrangere treff og ekskursionsjoner.
- Arbeide for vern av lokaliteter som er viktige for truede sommerfuglarter.

Arbeidet fram mot utgivelsen av en ny utbredelseskatalog over Norges sommerfugler ble planlagt. Følgende retningslinjer ble vedtatt:

- Alle angivelser skal være basert på kontrollert beleggsmateriale. Data basert på litteraturangivelser, minefunn eller obser-

vasjoner kuttes ut (kan fravikes i spesielle tilfeller).

- Kai M. har ansvaret for innsamling av data for familiene Geometridae og Drepanidae.
- Heimo har ansvaret for svermere, spinnerer og dagsommerfugler.
- Leif har ansvaret for Noctuidae og microlepidoptera.
- Alle funn av microlepidoptera vil bli lagt inn på datamaskinen til Svein.

Videre ble retningslinjer for publisering trukket opp:

- Funnlister bør publiseres i *Insekt-Nytt*.
- Nyfunn for Norge publiseres i *Fauna norvegica ser. B*.

Opprettelsen av LEP-ARB ble vedtatt på NEF' styremøte 1. desember.

Hvis du ønsker nærmere opplysninger om LEP-ARB kan du skrive til:

Leif Aarvik, Nyborgveien 19A, 1430 Ås.

*Lars Ove Hansen,
Sparavollen 23, 3000 Drammen*

(Foto: Tore R. Nielsen).

NEF's pinseekkursjon 1987

Neste pinseekkursjon vil arrangeres av NEF/avd. Oslo & Akershus (NEFOA) på Sem i Asker. Området er en av insektsamlernes «klassikere», og på grunn av stor biotoprikkdom trolig et av de mest artsrike i landet. Senest i år (1986) ble det tatt en ny løpebille for Norge ved bredden av Semsvannet, og ellers finner man rikelig med dyr fra alle ordener. Flere steder fins hule, gamle edelløvtrær. Pinsen er meget sen i 1987, hvilket er en stor fordel for oss insektsamlere.

Vi vil innløsjes på NLH's kurssted, og låne laboratorie plass samt et stort antall binokularluper. Selv om arrangementet er i startfasen, regner vi ubeskjeden nok med å kunne arrangere en av tidenes beste pinseekkursjoner! Sett allerede nå en stor sirkel rundt pinsen og vent på nærmere informasjon!

Med hilsen NEFOA

NEFOA, møteprogram vinteren 1987

Torsdag 8. jan.: *Høyfjellets billefauna* ved Preben Ottesen. En oversikt over billefaunaen. Oppmøte på Zoologisk museum kl. 19.00.

Torsdag 5. febr.: *En oversikt over de norske småsommerfugler* ved Leif Aarvik. Oppmøte på Zoologisk museum kl. 19.00.

Torsdag 5. mars: *En oversikt over de norske årevinger* ved Fred Midtgaard. Oppmøte hjemme hos Fred, Parallellen 19a, Ås. Ring og si ifra om du kommer tlf. 94 23 57.

Husk!

7. Norske entomologmøte, Finse 10.-12. mars 1987.

(Påmeldingsfristen gikk ut 20/11-86, men kanskje det går an å tigge seg til en plass likevel?)

Plebejus idas L. ab. *juncta* Tutt

Insekt-Nytt 11(3), 1986, p. 12 linje 2 & 6: «subterminalpletter», les «subterminalpletter.» linje 3: «4» les «3».

Redaksjonen påtar seg det fulle ansvar, og beklager.

Chinery, M. 1986. *Collins Guide to the Insects of Britain and Western Europe.* Collins Publ., London. 320 s. Pris inb. £10.95, Paperback £6.95.

I vrimmelen av insektpublikasjoner er det enkelte bøker som en ikke nøler med å kjøpe. «Collins Guide to the Insects of Britain and Western Europe» (1986) er en slik bok! Forfatteren er Michael Chinery, samme som står bak «Insektleksikon» som kom ut for noen år siden. Selv om denne nye boken forsåvidt er en videreføring, så er den også annerledes (og må ikke forveksles med den engelske tittelen på «Insektleksikon»: «A Field Guide to the Insects of Britain and Northern Europe»).

En tabell til ordener finnes sammen med en kort innledning, men det er også nesten all likhet med tidligere utgave. Boken, på 320 sider, utgjøres av over 2000 meget nøyaktige tegninger i farger, med artsomtale på motsatt side. Hovedvekten er lagt på arter som forekommer på de Britiske øyer, men det er også enkelte fra mer sørlige strøk. Dessverre angis ingen utbredelse for britiske arter ellers i Europa. Dette må være bokens svakeste side. For andre arter er derimot en grov utbredelse angitt.

Men tilbake til plansjene! Hvor ellers finnes en generell bok med avbildning av 17 arter saksedyr, 68 gresshopper (mange fra Sør-Europa) eller 15 kakerlakk-arter? Tegningene er også mer livfulle enn i den tidligere utgaven, da litt planter og vegetasjon er tegnet inn. Gledelig er også at det bare er 12 sider med dagsommefugler, en gruppe som vanligvis dekker halve utgaven av insektbøker. De 56 sidene med nattsommerfugler (også

micros!) dekker flere hundre arter, bl.a. alle våre tussmørkesvermere.

Som billesamler kunne en nok ønske mer enn «bare» 38 sider, men en mengde slekter er representert. Helt til slutt er fire sider med larver (flere finnes blant plansjene) og 10 sider med andre leddyr.

Kort sagt: Det er ikke spørsmål om denne boken bør kjøpes, men hvor mange eksemplarer en bør skaffe!

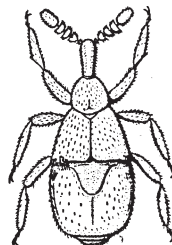
Jan Arne Stenløkk

Bestilles fra: Collins Publ., dept. FEM, 8 Grafton Street, London W1X 3LA - eller fra nærmeste bokhandel (ISBN 000219137-7 for paper-back og 000219170-9 for innbundet).

P.S.

Boka blir for tiden oversatt og bearbeidet for norske forhold. Den vil trolig dukke opp i siste halvdel av 1987!

Red.

Ny svensk billekatalog

Lundberg, S. (ed.) 1986. *Catalogus Coleopterorum Sueciae*. Entomologiska Föreningen, Stockholm. 155 s.

Entomologiska Föreningen i Stockholm og Naturhistoriska Riksmuseet, Stockholm har nå i 1986 gitt ut en ny billekatalog.

Siden den fennoskandisk-danske felleskatalogen av Lindroth i 1960 har det skjedd mye både med hensyn til systematikk og nomenklatur, og til kjennskapen om artenes utbredelse. Stig Lundberg har her gjort et kjempearbeid med å samle og kritisk vurdere alle svenske bille-data. Bert Gustafsson har utført den tekniske delen av redigeringen, og med et praktisk dataprogram fra «Biodata», har resultatet blitt en katalog med 147 dobbeltsider som det er lett å finne fram i.

Alle de 5058 kjente fennoskandiske og danske artene og underartene er i høyre del (av dobbeltsidene) nummerert og listet opp etter Silfverbergs (1979) nomenklatur og systematikk. For å bedre oversikten, er det i venstre del en kolonne med forkortede slekts- og artsnavn. Mellom de to kolonnene med navn, er angitt i hvilke av de 30 svenske landskapene artene forekommer, samt i hvilke andre land i regionen (D, N, F, K, B) artene er kjent fra.

Etter forordet følger kommentarer til arter som sannsynligvis ikke lenger forekommer i Sverige (ingen funn etter århundreskiftet), eller som bare tas i forbindelse med vinddrift fra kontinentet. Innførte og synantroppt levende billearter er forøvrig i katalogen merket med «i».

Oddvar Hanssen

Bestilles fra: Entomologiska Föreningen, Naturhistoriska Riksmuseet, Box 50007, S-104 05 Stockholm. Tlf. 08/15 02 40. Pris: Sv.kr. 85,-

To fargerike billebøker

«*Guide des Coleopteres d'Europa*» (Gaëtan du Chatenet, Paris 1986, ISBN 2603-00582-0. Pris ca. 200,- kr.). Dette er første bind av to om Europas biller, men med en rekke sydeuropeiske arter. Boka egner seg ikke, eller i liten grad for norske forhold, selv om kanskje en tredel av de 768 fargeillustrasjonene (55 plansjer) er norske arter. Kart finnes forøvrig for hver art. Hovedmengden av bokens 450 sider er tekst og nøkler (på fransk), men plansjene er vel verdt prisen. Dette bindet omhandler familier som vannbiller og løpebiller, åtselbiller, kortvinger og scarabaeider (10 plansjer). Andre familier som bl.a. trebukker, bladbiller og snutebiller skal komme i bind to — om ett år eller to.

«*Das farbige Buch der Käfer*» (V. Stanek, 1984, ISBN 3-7684-2356-5. 350 sider) er en fotokavalkade med 533 bilder i farger og svart-hvitt over biller fra hele verden. Det er også en kort tekst til hver art, noe liknende «Tanums Insekteleksikon», men altså med flere fargebilder og bare biller.

Selv om en del tropiske biller tydelig er døde eksemplarer, plassert i høvelige omgivelser, så er dette absolutt en bok for billeinteresserte (og andre). Forøvrig den eneste generelle bok jeg har funnet om biller fra hele verden. (Hvis noen har andre forslag vil jeg gjerne høre om det). Prisen er heller ikke avskrekkende. Jeg betalte 20 mark (75 kr) for den.

Jan Arne Stenløkk

KUNNGJØRING FRA NY-TRE A/S 3740 Lunde
OM VIDEREFØRING AV INSEKTKASSE-PRODUKSJON etter
Leif P. Fahre

«FAHRE-KASSEN»

Jeg, Knut Guttormsgaard 28 år, har nå kjøpt verksted og bygninger etter Leif P. Fahre som gikk bort så tragisk i vår.

Min bakgrunn er: Svenne- og mesterbrev i møbelsnekkerfaget og Lederskolen for treindustrien ved STI. Jeg har jobbet med båttinnredninger, generell trevareproduksjon og med produksjonsutvikling av møbler på Treindustriavdelingen ved Statens teknologiske institutt i Oslo.

Insektkassene Fahre laget var gode produkter og jeg vil med glede prøve å videreføre produksjonen av dem. Etter å ha satt meg inn i Fahres utstyr og maler regner jeg med å kunne levere tilsvarende kvalitet som før.

For å kunne produsere lønnsomt har jeg kalkulert en ny prisliste som tar hensyn til storsierfordeler og merarbeid med ekspedering av småkvanta.

Jeg pakker kassene etter deres ønske og ved større leveranser kan jeg eventuelt diskutere fritt levert.

I januar starter jeg produksjonen av en større serie 40x50x6 og 30x40x6 cm kasser som blir ferdige på vårparten i mars/april 87. Jeg vil likevel lage ferdig et begrenset antall kasser for levering i februar for å avhjelpe det største behovet.

Jeg håper å kunne lage gode produkter fortsatt etter deres ønsker og behov.

Vennlig hilsen
NY-TRE A/S 3740 LUNDE
 Knut Guttormsgaard's snekkerverksted
 Tlf.: (035) 80 349

Knut Guttormsgaard

PRISLISTE PÅ STANDARD LEIF P. FAHRE'S INSEKTKASSER

i klarlakkert svartor m/3mm glass i lokk.

Prisene er uten evt. isopor e.l. monteringsinnlegg og evt. håndtak og skilt. Frakt kommer også i tillegg.

Standard mål i cm:	40x50x6	30x40x6
Grunnpris pr stk inntil 10 stk i bestillingen	Kr. 192,-	Kr. 180,-
Grunnpris pr stk mellom 10 og 50 stk i bestillingen	Kr. 168,-	Kr. 156,-
Grunnpris pr stk mellom 50 og 200 stk i bestillingen	Kr. 144,-	Kr. 132,-
Grunnpris pr stk mellom 200 og 500 stk i bestillingen	Kr. 132,-	Kr. 120,-
Grunnpris pr stk fra 500 og oppover etter nærmere avtale.		

Alle prisene er inkludert moms.

Årsmeldinger 1986

Årsmelding for Norsk Entomologisk Forening 28.11.1985-2.12.1986

I perioden har foreningen hatt følgende personer i ombud:

Styret:

Formann: Førstemanuensis Karl Erik Zachariassen

Nestformann: Forsker Sigmund Hågvar, Ås

Sekretær: Førstemanuensis Trond Hofsvang, Ås

Kasserer: Lektor Lise Hofsvang, Oslo

Styremedlemmer: Fag.ass. Fred Midtgaard, Ås, Lektor Tore R. Nielsen, Sandnes, Cand.mag. Lars Ove Hansen, Drammen.

Redaksjonen av *Fauna norvegica* Ser. B:

Redaktør: Førstekonservator John O. Solem, Trondheim

Medlemmer av redaksjonskomiteen: Førstekonservator Albert Lillehammer, Oslo, Konservator Arne Nilssen, Tromsø, Professor Ole A. Sæther, Bergen.

Redaksjonen av *Insekt-Nytt*:

Redaktør: Vit.ass. Preben Ottesen, Oslo

Medlemmer av redaksjonskomiteen: Cand.real. Jan Henrik Simonsen, Oslo, Cand.scient. Erik Tunstad, Oslo.

Redaktør av *Norske Insekttabeller*:

Forsker Sigmund Hågvar, Ås.

Redaktør av *Insecta Norvegiae*:

Førstekonservator Lita Greve Jensen, Bergen

Distributør: Adm. dir. Jac. Fjelddalen, Ås

Revisor: Statsentomolog Trygve Rygg, Ås

Valgkomite: Førstemanuensis Johan Andersen, Tromsø, Lektor Knut Rognes, Madla.

Norsk medlem i rådet i «Scandinavian Society of Entomology» som utgir *Ent. Scand.*

Professor Lauritz Sømme, Oslo.

Kontaktmann vedr. norske insektnavn:

Førstemanuensis Trond Hofsvang, Ås.

Medlemstall pr. 2.12. 1986:

309 norske og 29 utenlandske = 338

Møter/ekskursjoner arrangert av hovedforeningen:

28.11.1985: Årsmøte. Insekter og naturvern. Fra det entomologiske vernearbeidet i Øko-forsk. Foredrag ved Kaare Aagaard, Trondheim. 17.-19.5.1986: NEF's pinseekskursjon

1986, Hvaler. Ekskursjonen ble arrangert av Østfold Entomologiske Forening. Ca. 30 deltakere.

Møter/ekskursjoner arrangert av hovedforeningen:

28.11.1985: Årsmøte. Insekter og naturvern. Fra det entomologiske vernearbeidet i Øko-forsk. Foredrag ved Kaare Aagaard, Trondheim. 17.19.5.1986: NEF's pinseekskursjon 1986, Hvaler. Ekskursjonen ble arrangert av Østfold Entomologiske Forening. Ca. 30 deltakere.

Styremøter: Det har vært avholdt 2 styremøter.

Fauna norvegica Ser. B (Norwegian Journal of Entomology):

Vol. 33 no. 1 ble sendt ut i april 1986 og vol. 33 no. 2 ble sendt ut i oktober 1986. Det ble betalt kr. 35,- pr. medlem til Norsk Zoologisk Tidsskriftsentral (NZT) for tidsskriftet. Styret i NEF har besørget pakking og forsendelse for å spare NZT for unødvendige utgifter.

Insekt-Nytt:

Årgang 10 hefte 4 utkom i januar 1986
 Årgang 11 hefte 1 utkom i april 1986
 Årgang 11 hefte 2 utkom i juli 1986
 Årgang 11 hefte 3 utkom i november 1986

Norske insekttabeller:

Nr. 10. Stankelbein (Tipulidae, Diptera). Trond Hofsvang. Ferdig trykket oktober 1986.

Øvrige aktiviteter:

Foreningens nye informasjonsbrosjyre forelås i mai.

Insekt-Nytt utkom med et spesialnummer med presentasjon av norske entomologiske forskningsmiljøer. Nummeret var organisert av Trond Hofsvang.

Brosjyrer om entomologisk litteratur fra Apollo Bøger, Danmark, har vært sendt ut til foreningens medlemmer to ganger i løpet av 1986. Apollo Bøger har betalt meromkostningene i porto ved utsendelsene.

I tilknytning til et inventeringsprosjekt for insekter i Lierne i Nord-Trøndelag ble en ny ordning med Entomologisk Stasjon prøvet. Stasjonen hadde Oddvar Hanssen som fast tilknyttet person, og i løpet av sommeren ble stasjonen besøkt av ca. 15 entomologer fra Norge og Sverige.

Styret har arbeidet med å sikre videre produksjon av insektkasser etter at Fahre Trevare har innstilt produksjonen.

Foreningen har mottatt kr. 10.000,- i driftsstøtte fra Miljøverndepartementet.

Prosjekter om vern av insekter med støtte fra Miljøverndepartementet:

For 1986 ble det bevilget kr. 10.000 til prosjektet «Marklevende evertrebrater i Tjømes kystområder». Ansvarshavende: Trond Andersen, Bergen.

For 1987 er det søkt om midler til følgende to prosjekter:

1. Kartlegging av insektfaunaen på fredete og verneverdige øyer i Oslofjordens mindre løp (kr. 10.000,-). Ansvarshavende: Lars Ove Hansen, Drammen.
2. Norske arter av slektens *Platycheirus* og *Pyrophaena* (Blomsterfluer): Sårbare arter/truete biotoper (kr. 5.000,-). Ansvarshavende: Tore R. Nielsen, Sandnes.

Nordisk uttalelse om vern av insektfaunaen:

På det Nordiske Entomologmøtet ble det vedtatt en henstilling til naturvernmyndighetene i de nordiske land om å vise konkret initiativ for å bevare insektfaunane for ettertiden. Brev og uttalelse som er oversendt Miljøverndepartementet og Direktoratet for Naturforvaltning, er gjengitt i Insekt-Nytt nr. 3 for 1986.

XXI. Nordiske Entomologmøte:

På det XX. Nordiske Entomologmøte i København inviterte John O. Solem på vegne av Norsk Entomolog Forening til det neste nordiske entomologmøtet som vil bli arrangert i Trondheim, sannsynligvis i 1988.

Datautvalget:

Kontaktperson Fred Midtgaard. Datautvalget er i gang med arbeidet med en data-base for norske insekter.

Rapport fra Verneutvalget:

Meldemmer er: Sigmund Hågvar, Ås (formann), Torstein Kvamme, Ås, Fred Midtgaard, Ås, Leif Aarvik, Ås, Tore R. Nielsen, Sandnes, Trond Andersen, Bergen og Torstein Solhøy, Bergen.

Av utvalgets viktigste saker dette året:

1. Naturvernrådet er tidligere oversendt verneforslaget om Grønnåsen. Verneutvalget har purret på saken og anmodet rådet om en uttalelse. Verneforslaget ligger fremdeles ubehandlet i Miljøverndepartementet, og vi håper at naturvernrådet nå kan få saken ut av dødvannet.
2. Verneutvalget har i et brev til Miljøverndepartementet støttet et forslag fra Norsk Ornitologisk Forening om en styrking av miljøvernpolitikken i Finnmark (Nærmere orientering i dette nr. av Insekt-Nytt).
3. Fra den internasjonale naturvernorganisasjonen IUCN har foreningen fått oversendt saks-papirer om neste møte i den såkalte «Bern-konvensjonen». Denne konvensjonen lister opp truede dyre- og plantearter i Europa. Den engelske delegasjonen vil på neste møte i desember d.å. foreslå at en del truede sommerfuglarter blir innlemmet som de første virvelløse dyr. Verneutvalget har anmodet de norske delegater om å støtte forslaget, da dette vil ha stor prinsipiell betydning (Orientering i dette nr. av Insekt-Nytt).
4. Verneutvalget vil ta et initiativ overfor Miljøverndepartementet vedr. oppfølging av de rapporter som foreningen har utarbeidet med støtte fra departementet.

Referat: Sigmund Hågvar

Foreningens tilstand:

For første gang på flere år viser foreningens medlemstall stagnasjon. Dette er litt forbausende sett på bakgrunn av at vi nettopp i år har fått vår nye informasjonsbrosjyre. Vi tror imidlertid at dette først og fremst skyldes at brosjyrer ennå ikke er blitt distribuert i tilstrekkelig grad. Ellers vil vi karakterisere den entomologiske virksomheten som god. Særlig var erfaringene med Entomologisk stasjon som ble etablert i Lierne, lovende. Takket være støtten fra Miljøverndepartementet er foreningens økonomi tilfredsstillende. Foreningens fond viser imidlertid fortsatt stagnasjon. Totalt sett mener vi foreningens virksomhet fortsatt må karakteriseres som god.

Karl Erik Zachariassen
(formann)

Trond Hofsvang
(sekretær)

Referat fra årsmøtet i Norsk Entomologisk Forening*2. desember 1986, Avd. for Zoologi, Blindern*

1. Årsmeldingen ble godkjent
2. Regnskapet ble godkjent.
3. Valg. Følgende styremedlemmer ble enstemmig gjenvalgt (22 medlemmer til stede): Karl Erik Zachariassen (formann), Trond Hofsvang (sekretær), Lars Ove Hansen (styremedlem) og

Fred Midtgaard (styremedlem). Følgende medlemmer av redaksjonskomiteen for Fauna Norvegica Ser. B ble gjenvalgt: Albert Lillehammer og Ole A. Sæther. Gjenvalg av samtlige var også påført 6 innsendte stemmesedler.

4. Kontingent 1987. Det ble enstemmig godkjent et forslag fra styret om å heve kontingenten med kr. 10,- til kr. 100,- for 1987.

5. Eventuelt. Under eventuelt ble det gitt en orientering om det norske entomologmøtet på Finse i mars 1987. Det ble videre diskutert en eventuell prisforhøyelse på NEF's trykksaker til ikke-medlemmer og en prioritering av medlemmer av NEF ved små restopplag av eldre hefter av Norsk Entomologisk Tidsskrift.

Etter årsmøtet holdt professor Arne Semb-Johansson et foredrag om tropisk entomologi. Semb-Johansson orienterte her spesielt om forskningsinnsatsen til ICIPE (International Centre of Insect Physiology and Ecology) i Kenya. Som eksempler ble nevnt arbeidet med å kartlegge biologien til tse-tse-fluer, termitter og African Armyworm (*Spodoptera exempta*, Noctuidae).

Årsmøtet ble avsluttet med servering av spekemat.

Referat: Trond Hofsvang

Regnskap for Norsk Entomologisk Forening 23.11.85 - 18.11.86

Beholdning pr. 22.11.85:

Postgirokonto nr. 5 44 09 20	kr 2.422,50
Postsparebank kto.nr. 19 79 45 Serie 35	kr 18.083,00
Kasse	kr 792,50

Inntekter:

Kontingent	kr 29.300,00
Driftsstøtte fra Miljøverndepartementet	kr 10.000,00
Salg av tabeller og karter	kr 5.739,50
Salg av NEF-nåler	kr 225,00
Renter	kr 774,00

Utgifter:

Porto	kr 1.625,77
Insekt-Nytt	kr 20.850,00
Fauna norv. Ser. B	kr 11.753,00
Trykking av tabeller og karter	kr 17.160,80
Rekvisita	kr 700,50
Trykking av informasjonsbrosjyre	kr 8.496,00
Støtte til lokalforeninger	kr 565,00

Balanse pr. 18.11.86:

Postgiro	kr 1.562,43
Postsparebank	kr 3.074,00
Kasse	kr 1.548,50

Hovedsum

kr 67.336,50 kr 67.336,50

Oslo, den 1. des. 1986

Revidert, Ås, des. 1986

Lise Hofsvang
Kasserer

Trygve Rygg
Revisor

Regnskap for Insekt-Nytt 22.11.1985 - 1.12.1986

Kassabeholdning 22.11.1985	0,00	
Postgiro 22.11.1985	2.699,20	
Tilskudd fra N.E.F.	21.000,00	
Andre inntekter	200,00	
Trykking av Insekt-Nytt		16.458,60
Porto		4.225,70
Kontorrekvisita-materiell		505,20
Sum pr. 1.12.1986	23.899,20	21.189,50
Bal. Kassabeh. 1.12.1986		0,00
Bal. Postgiro 1.12.1986		2.709,70
Hovedsum	23.899,20	23.899,20

Revidert, Ås, 12.12.86

Jan Henrik Simonsen
Kasserer

Trygve Rygg
Revisor

Lokalforeninger i Norsk Entomologisk Forening

Tromsø entomologiske klubb

Aktiviteten i Tromsø entomologiske klubb har ligget noe lavt i 1986. Dette skyldes det lave antallet amatører i Tromsøområdet. Fag-entomologene har imidlertid jevnlig kontakt med hverandre. Behovet for formelle møter er derfor ikke altfor stort.

Arne Nilssen

NEF/Drammen

Møteaktiviteten i 1986 har vært meget høy i Drammenslaget. Sesongen startet 3/2 med årsmøte og foredrag om insektfotografering ved Devegge Ruud. 3/3 hadde vi besøk av

E.Schibbye som tok oss med på «Safari med kamera og håv». 3/5 gikk vi ut i solskinet og utforsket Bragernesåsen, en meget god lokalitet midt i Drammen — her fikk vi god veiledning av Leif Aarvik. 30/5 tok vi med lokkelampene våre på hytta til Audun Jahren på Filtvet (Hurum); mange gode funn kunne konstateres på denne meget gode lokaliteten. 8/6 ble det arrangert en friluftsdag i Drammensmarka. I forbindelse med denne hadde vi en stand. Tross kraftig regnvær leverte vi ut over 100 stk av NEFs nye informasjonsbrosjyre. Nattlokking ble arrangert 12/7 på hytta til Lars Ove i Røyken. 13/10: Sommereens fangst. Naturfotografen Arne Nærva besøkte oss 17/11 og gav oss en uforglemmelig

naturkveld. Tilslutt det obligatoriske julemøtet som ble holdt hjemme hos Devegg 12/12. Oppmøtet har denne sesongen variert mellom 10 og 21. 46 har betalt kontingent for 1986, men vi regner med å passere 50 bare vi får med etterslengerne. Styret er fortsatt det samme: Devegg Ruud (formann), Yngvar Berg (sekretær) og Lars Ove Hansen (kasserer/materialforvalter).

Lars Ove Hansen

Østfold Entomologiske Forening

Året har ikke budt på de store overraskelsene, det har stort sett gått på det jevne. To av medlemmene har flyttet fra fylket, to arbeider utenfor fylket, så det har gjort sitt til at deltakelsen på de (nesten) månedlige samlingene har vært litt under forventet.

Vårt store arrangement dette året var pinse-samlingen for NEF. Vind og surt regn la nok litt demper på sommerfuglene, men for de andre gruppene virket det som turen ga tilfredsstillende resultat. Det sosiale er også viktig...

Dårlig vær har lagt demper på aktiviteten mye av resten av året også. Men vi har hatt møter, bl.a. på fylkets Naturkontor på Jeløy ved Moss, og her håper vi å kunne organisere en del virksomhet ut fra i 1987.

Noe løper virksomhet til tross, vi har holdt det hele i gang, og med fortsatt hjelp fra NE-FOA vil vi igjen øke innsatsen i 1987.

Medskyldig faktor til lav aktivitet: Kontaktmannen har flyttet. Ny adresse: *Thor Jan Olsen, Postboks 1062, Valaskjold, 1701 Sarpsborg*

Thor Jan Olsen

Jæren Entomologklubb

Styre: formann Tore R. Nielsen, nestformann Arnfinn Nilsen, kasserer Eva S. Hauge.

Antall medlemmer: 24.

Møter: Møtene holdes på Sandnes videregående skole, Biologirommet. Det har vært holdt 5 innendørsmøter i beretningsåret:

18. mars: Veterinær Ingvar Solberg om «Insektoverførte sykdommer og parasitter på husdyr i Rogaland». 14 deltakere.

24. april: Orientering om EIS-systemene,

samt demonstrasjon og bruk av ny humletabell for norske humler. 12 deltakere.

11. september: Sommerens fangst. 9 deltakere.

9. oktober: «Oppdrett og klekking av sommerfugler. Utstyr, metoder, valg av arter m.m.» 11 deltakere.

19. november: «Oppmyking og preparering av sommerfugler og andre insekter». 14 deltakere.

Tore R. Nielsen

Entomologisk klubb, Bergen

Aktiviteten i meldingsåret har vært relativt liten. Et planlagt møte våren -86 måtte skrinnlegges med kort varsel. 28. oktober holdt klubben et godt besøkt møte med foredrag av Prof. emer. Hans Kauri «Sub.fam. *Irumiinae* (Laniatores, Opiliones) och adaptationer». Dette møtet ble holdt omtrent på dagen tyve år etter at Entomologisk Klubb arrangerte sitt første møte i 1966. Det passet derfor godt at kveldens foredragsholder var blant dem som tok initiativet for tyve år siden. Professor Hans Kauri var i alle sine år som professor på Zoologisk Museum en drivkraft i klubben sammen med Dr.philos Astrid Løken som var konservator ved muséet frem til 1979.

Klubben driver salg av insektnåler og gir informasjon om insektsamling for interesserte.

Lita Greve Jensen

NEF, avd. Oslo og Akershus

Aktiviteter: Det har vært 7 innemøter og 3 ekskursjoner i 1986. Det har vært god respons på salg av samleutstyr og bokser til selvkost.

Foreningens tilstand:

Foreningen har pr. 25.11.86. 88 medlemmer. Medlemstallet viser en økning på 30 fra i fjor. Dette er en økning på 52%. Oppslutningen om møtene har vært god, selvom de siste av årets møter har hatt en noe svakere oppslutning. Styret vil sende ut møteoversikter med noe kortere mellomrom, og vil avholde noen av møtene hjemme hos medlemmer, for å øke oppslutningen. Det har vært godt fremtøpe på ekskursjonene.

Fred Midtgaard

Rettledning for bidragsytere

Manuskripter må være feilfrie, men enkelte overstrykninger og rettelser i manus godkjennes såfremt de er tydelige. Alle større artikler (over 1 side i bladet) må være maskinskrevet, helst med dobbelt linjeavstand. Mindre arbeider kan være håndskrevne hvis de er meget tydelig (dette gjelder særlig navn).

Insekt-Nytt's populærvitenskaplige hovedartikler struktureres som følger: 1) *Overskrift* 2) *Forfatteren(els navn)* 3) *Artikkelen*, gjerne innledet med en kort tekst som fanger leserens oppmerksomhet og som trykkes med fete typer (en ingress). Splitt hovedteksten opp med mellomtitler. Bruk populære mellomtitler, eks. «Fra malurt til tusenfryd» istedenfor «Næringsplanter». 4) *Evt. takk til medhjelpere* 5) *Sammenheng* på norsk eller engelsk (maks. 175 ord) 6) *Litteraturliste* 7) *Forfatteren(els adresse(r))* 8) *Billedtekster* 9) *Evt. tabeller*.

Alle disse punktene kan følge rett etter hverandre i manus. Det er ikke nødvendig med separate ark. *Latinske navn* understrekes i manus. Andre understrekninger foretas av redaksjonen. Send bare ett eksemplar av manus. Bruk for øvrig tidligere nr. av Insekt-Nytt som eksempel.

Litteraturlisten utformes etter de samme retningslinjer som er gitt i NEF's fagtidsskrift *Fauna norv. Ser. B* (se dette), men med to unntak: listen ordnes i *norsk alfabetisk rekkefølge* på forfatternavn, og det

engelske pp. for «pages» kan byttes ut med s. for «sider».

Illustrasjoner. Vi oppfordrer bidragsytere til å legge ved fotografier og/eller tegninger. Insekt-Nytt limes opp i A4-format. Tegninger, figurer og tabeller bør derfor innleveres ferdige til å klistres inn i bladet, tilpasset 8.8 cm bredde for en spalte, eller 18.5 cm bredde for to spalter. Dette vil spare redaksjonen for både tid og penger, men vi kan forminske dersom det er umulig å levere inn i de ønskede formater. Fotografier innleveres uavhengig av spaltebreddene, men send ikke svart/hvit fotos som er vesentlig mindre enn den planlagte størrelse i bladet. Farge-dias kan innleveres, men svart-hvit bilder gir best kvalitet. Store tabeller bør innleveres ferdige til trykk (altså som illustrasjoner).

Korrektur. Forfattere av større artikler vil få tilsendt et eksemplar for retting av trykkfeil. Det må sendes tilbake til redaksjonen senest dagen etter at man mottar det. Store endringer i manuskriptet godtas ikke. Korrektur på små artikler og notiser foretas av redaksjonen.

Særtrykk har vi ikke muligheter for å gi, men forfattere av bladets hovedartikler vil få tilsendt 5 eksemplarer av bladet gratis.

Norsk Entomologisk forening

Postboks 70, 1432 Ås-NLH.

Postgiro: 5 44 09 20, Brattvollveien 107, Oslo 11.

Styret:

Formann: Karl Erik Zachariassen, Zoologisk institutt, Universitetet i Trondheim, 7055 Dragvoll ((07) 59 62 99). **Nestformann:** Sigmund Hågvar, NISK, postboks 61, 1432 Ås-NLH ((02) 94 96 83). **Sekretær:** Trond Hofsvang, postboks 70, 1432 Ås-NLH ((02) 94 94 23). **Kasserer:** Lise Hofsvang, Brattvollveien 107, Oslo 11 ((02) 28 17 56). **Styremedlemmer:** Fred Midtgaard, NISK, postboks 61, 1432 Ås-NLH ((02) 94 96 95). – Tore R. Nielsen, Sandvedhagen 8, 4300 Sandnes ((04) 66 77 67). – Lars Ove Hansen, Sparavollen 23, 3000 Drammen.

Distributør: (Salg av alle trykksaker fra NEF).

Jac. Fjeldalen, postboks 70, 1432 Ås-NLH ((02) 94 94 39).

Kontaktpersoner for forskjellige insektgrupper:

Teger: Sigmund Hågvar, NISK, postboks 61, 1432 Ås-NLH ((02) 94 96 83). **Bladlus:** Christian Stenseth, postboks 70, 1432 Ås-NLH ((02) 94 94 41). **Sommerfugler:** Leif Aarvik, Tårnveien 6, 1430 Ås. ((02) 94 24 66). **To-vinger:** Tore R. Nielsen, Sandvedhagen 8, 4300 Sandnes ((04) 66 77 67). **Biller:** Torstein Kvamme, NISK, postboks 61, 1432 Ås-NLH ((02) 94 96 93). **Årevinger:** Fred Midtgaard, NISK, postboks 61, 1432 Ås-NLH ((02) 94 96 95). **Andre grupper/generelle spørsmål:** Trond Hofsvang, Postboks 70, 1432 Ås-NLH ((02) 94 94 23).

Lokalforeninger i NEF:

Tromsø entomologisk klubb, v/Arne Nilssen, Tromsø museum, 9000 Tromsø. **Trøndelagsgruppa av NEF,** v/Trond Nortug, Zoologisk institutt, Universitetet i Trondheim/AVH, 7055 Dragvoll. **Entomologisk klubb i Bergen,** v/Lita Greve Jensen, Zoologisk museum, Museplass 3, 5000 Bergen. **Jæren entomologklubb,** v/Tore R. Nielsen, Sandvedhagen 8, 4300 Sandnes. **Larvik Insekt Klubb,** v/Bjørnar Borgersen, Gonveien 61B, 3260 Østre Halsen. **Drammenslaget NEF,** v/Devegg Ruud, Tomineborgveien 52, 3000 Drammen. **NEF avd. Oslo & Akershus,** v/Fred Midtgaard, NISK, postboks 61, 1432 Ås-NLH. **Østfold entomologiske forening** v/Thor Jan Olsen, postboks 1062 Valaskjold, 1701 Sarpsborg.

Innhold

Insekt-Nytt 11 (4), 1986

Zachariassen, K.E. Formannens ord: Insekter som handelsvare	4
Lühr, C.F. Gynandromorph <i>Colias hecla</i> Lef. ssp. <i>sulitelma</i> Aur?	5
Borring, J. Indisk insektliv	6
Olsen, T.J. NEF's pinseekskursjon 1986: Hvaler i Østfold	9
Greve, L. Dialekt- og lokalnavn på insekter — en oppgave for lokalforeningene?	12

NEF informasjon

Hågvar, S. Nytt fra verneutvalget	
Innlemmelse av virvelløse dyr i Bernkonvensjonen	14
Styrking av natur- og miljøpolitikken i Finnmark	15
Oppfølging av foreningens verneforslag og utredninger	15
Hansen, L.O. LEP-ARB (= Lepidopterologisk arbeidsgruppe)	16
Møter, annonser, bokanmeldelser	17

Årsmeldinger & regnskap 1986

ISSN 0800-1804

